UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Opdateret notat om konkurser og landbrugsbedrifter på randen af konkurs

Olsen, Jakob Vesterlund

Publication date:
2015

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Olsen, J. V., (2015). *Opdateret notat om konkurser og landbrugsbedrifter på randen af konkurs*, 10 s., nov. 30, 2015. IFRO Udredning Nr. 2015/46

Download date: 11. Oct. 2026

INSTITUT FOR FØDEVARE- OG RESSOURCEØKONOMI
KØBENHAVNS UNIVERSITET

IFRO Udredning

Opdateret notat om konkurser og landbrugsbedrifter på randen af konkurs

Jakob Vesterlund Olsen

2015 / 46

IFRO Udredning 2015 / 46

Opdateret notat om konkurser og landbrugsbedrifter på randen af konkurs

Forfatter: Jakob Vesterlund Olsen

Udarbejdet i henhold til aftale mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Miljø- og Fødevareministeriet om forskningsbaseret myndighedsberedskab.

Udgivet december 2015 (fremsendt november 2015)

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

1 Introduktion

Dette notat er en opdatering af en besvarelse på Miljø- og Fødevareudvalgets spørgsmål 59 i 2. samling 2014-15, hvor udvalget har udbedt sig ministerens besvarelse af:

> Hvor mange landbrug er årligt gået konkurs de sidste 5 år?
> Hvor mange [landbrugsbedrifter] står på randen af konkurs?
> Hvor mange [landbrugsbedrifter] har brug for kapitalindsprøjtning?

Ministeren bedes oplyse såvel antal og procent af bedrifter samt landbrugsareal fordelt på typer af landbrug. Miljø- og Fødevareministeriet har anmodet Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi om at besvare spørgsmålet. Det oprindelige svar var givet på baggrund af 2013-regnskaber, da Regnskabsstatistik for Jordbrug 2014 fra Danmarks Statistik endnu ikke var tilgængelige på svartidspunktet. Denne opdatering er baseret på de nu tilgængelige 2014 regnskaber (Danmarks Statistik a).

2 Hvor mange landbrug er årligt gået konkurs de sidste 5 år?

Konkurs er et begreb, som bruges i den offentlige debat om at være så økonomisk nødstedt, at man er tvunget til at opgive ejerskabet over sine aktiver, og man i tilfælde af personligt konkurs står med gæld. Hvis det er en virksomhed, vil denne stoppe sine aktiviteter helt i forbindelse med en konkurs.

Konkurs er tillige et juridisk begreb, jævnfør konkurslovens §17 (Justitsministeriet 2014a). Det er de tilfælde, som bliver registreret i Danmarks Statistiks opgørelse over konkurser. Det er således væsentligt at bemærke, at man godt kan være tvunget til at opgive ejerskabet over sine aktiver, uden at man bliver begæret konkurs i juridisk forstand. Dette kan være tilfældet ved begæring om tvangsauktion fra panthaver(e).

Landbrugsbedrifter, hvor der er begæret tvangsauktion, men hvor der ikke er begæret konkurs, optræder således ikke i de officielle statistikker over konkurser, men vil være dækket af den brede betydning af begrebet. Derfor besvares spørgsmålet om konkurser som, hvor mange landmænd er på grund af økonomiske forhold tvunget til at opgive ejerskabet af sin landbrugsbedrift? Dvs. at der her anvendes den brede fortolkning af konkurs-begrebet.

Danmarks Statistik (b) opgør månedsvis antallet af erklærede virksomhedskonkurser, dvs. konkurser med tilknyttet CVR-nummer opgjort efter branche. Landbrugsbedrifter er sammen med skovbrug og fiskeri i opgørelsen, men det formodes, at langt størstedelen af konkurserne i opgørelsen vedrører landbrug.

Danmarks Statistik (c) opgør desuden kvartalsvis antallet af de i statstidende bekendtgjorte tvangsauktioner for landbrugsejendomme. Da ejeren af ejendommen har mulighed for at afværge tvangsauktionen helt frem til den finder sted, gennemføres de bekendtgjorte tvangsauktioner ikke nødvendigvis. Det må dog forventes, at hvis tvangsauktionen over en landbrugsejendom ikke gennemføres, så vil den i overvejende grad stadig tvangssælges. Det skal bemærkes, at denne statistik tæller landbrugsejendomme i matrikulær forstand, hvilket også indeholder ejendomme, der er så små, at de ikke typisk opfattes som en landbrugsbedrift. Det er ikke givet, at der er knyttet et CVR-nummer til disse små ejendomme.

Den opgjorte periode er for konkurser og tvangsauktioner fra fjerde kvartal til og med tredje kvartal året efter, for at få de seneste registreringer repræsenteret. Det fremgår af Tabel 1, at antallet af konkurser inden for det seneste år er det højeste i den betragtede femårige periode. Antallet af tvangsauktioner er derimod det laveste i perioden.

Tabel 1. Antallet af konkurser og tvangsauktioner i landbrug, skovbrug og fiskeri de seneste 5 år. Kilde: Danmarks Statistik (a, b)

Periode	Erklærede konkurser, Landbrug, skovbrug og fiskeri	Bekendtgjorte tvangsauktioner, Landbrugsejendomme
2010K4 - 2011K3	100	226
2011K4 - 2012K3	130	262
2012K4 - 2013K3	104	198
2013K4 - 2014K3	102	171
2014K4 - 2015K3	148	152

NB. Som beskrevet er konkurser ikke dækkende for den brede fortolkning af begrebet. Derfor er der i Tabel 1 både vist antallet af konkurser og tvangsauktioner.

Der er sandsynligvis et stort overlap mellem de bedrifter, som indgår i statistikken under erklærede konkurser og i bekendtgjorte tvangsauktioner. F.eks. ved at konkursboet sender landbrugsejendommen på tvangsauktion, således tvangsauktionen finder sted efter den erklærede konkurs.

For nogle panthavere er det mere attraktivt, at begære tvangsauktion i stedet for at lade landmanden gå konkurs, da man derved sparer omkostningen til kurator og konkursbehandling i øvrigt. Men tabet kan i visse tilfælde begrænses endnu mere, hvis landbrugsbedriften sælges i fri handel, da det typisk indbringer en højere pris end tvangsauktionen. I disse tilfælde bliver de nødlidende bedrifter ikke optaget i statistikken for tvangsauktioner, men indgår i statikken for ejendomshandel som alm. fri handel, og kan ikke adskilles fra handler, der ikke er initieret af økonomiske vanskeligheder. Landmanden, som er insolvent og illikvid, er typisk indforstået med salget, da alternativet er en tvangsauktion med dertil hørende større personlig gæld. Det kan diskuteres, om disse salg ikke også er dækket af den brede fortolkning af konkursbegrebet.

Det er desværre ikke muligt at opdele antallet af konkurser og tvangsauktioner på typer af landbrug.

3 Hvor mange [landbrugsbedrifter] står på randen af konkurs?

Det vil altid være behæftet med et element af skøn, hvornår man er på randen af konkurs. Dette spørgsmål besvares ud fra den brede fortolkning af konkursbegrebet, da det er usikkert, hvad der faktisk udløser en begæring om konkurs i konkurslovens forstand. Spørgsmålet besvares i øvrigt ud fra antallet af heltidsbedrifter, da de udgør langt hovedparten af producenterne med animalsk produktion, og heltidsbedrifterne dyrker 74 procent af det dyrkede landbrugsareal. Økonomiske vanskeligheder kan for deltidsbrugerne sandsynligvis lige så ofte skyldes andre forhold, som f.eks. arbejdsløshed, som det kan skyldes landbrugets konjunktursituation.

Samlet set var der i 2014 ca. 29.800 landbrug i Danmark ifølge regnskabsstatistikken (Danmarks Statistik, d), som samlet dyrker ca. 2,5 mio. ha. I Tabel 2 fremgår de 11.178 heltidsbedrifter og deres fordeling på driftsformer (typer), deres samlede dyrkede areal og andelen af det totale landbrugsareal i Danmark.

Tabel 2. Antal heltidsbedrifter og deres samlede dyrkede areal. Kilde Danmarks Statistik (e)

	Antal	Dyrket areal (Tusind ha)	Andel af samlet areal
Alle	11.178	1.861	74%
Planteavl	2782	667	27%
Mælkeproducenter	3334	516	20%
Øvrige kvægbrug	435	47	2%
Svineproducenter	2698	455	18%
Øvrige producenter	1.929	177	7%

Hvis man er på randen af konkurs, må man forvente, at man har en høj gæld i forhold til værdien af aktiverne, og at man ikke har likviditet til at svare sine løbende betalinger. At være på randen af konkurs bliver dermed fortolket som, at man har betydelige økonomiske vanskeligheder, men ikke at man nødvendigvis går konkurs. Det er altid en sag mellem den enkelte landmand og dennes kreditorer, om økonomiske vanskeligheder fører til konkurs.

Pengeinstitutterne søger at begrænse deres tab på låntagere, så de vurderer løbende, hvordan de skal håndtere landmænd med meget svag økonomi. Hidtil har det medført, at landmænd med høj produktivitet i landbrugsproduktionen ofte har fået stillet yderligere likviditet til rådighed til at klare sig igennem perioder med meget lave afregningspriser. Omvendt er landmænd med lav produktivitet oftere blevet tvunget til at sælge bedriften enten i form af en tvangsauktion eller ved at banken har stillet tvangsauktion i udsigt, hvis man ikke indvilliger i at sælge.

3.1. Definition af "på randen af konkurs"

Alle bedrifter med en gældsprocent over 100 vurderes at være på randen af konkurs, også selv om de har en robust positiv likviditet. På trods af positiv likviditet vil mange ikke kunne bringe gældsprocenten under 100 gennem den driftsmæssige indtjening på kortere eller længere sigt. Aktivernes lave omsætningshastighed i landbruget gør, at der skal mange år med gode resultater til for at nedbringe gældsprocenten. Derudover, hvis et stød medfører, at en landmand kommer over 100 pct. gæld, er det vurderingen, at vedkommende er på randen af konkurs, selvom landmanden ikke var det i udgangspunktet. Dvs. også bedrifter med gældsprocent under 100 vurderes at være på randen af konkurs, hvis de har negativ likviditet.

Til vurdering af, om en landbrugsbedrift er på randen af konkurs indgår dermed både en vurdering af gældsprocenten og af likviditeten på bedriften. Dette vurderes ud fra Regnskabsstatistik for Jordbrug 2014 (Danmarks Statistik, a), men i praksis vil der være en række individuelle forhold, som spiller ind på værdiansættelsen af landbrugsbedriften og i øvrigt på vurderingen af, om et landbrug er på randen af konkurs. Estimatet på likviditeten på den nuværende drift er baseret på regnskabsresultatet på 2014 justeret for prisændringer på landbrugets primære salgsprodukter. Som konsekvens deraf vil det være behæftet med en del usikkerhed. Denne usikkerhed stammer blandt andet fra en implicit antagelse om, at prisudviklingen for den enkelte landmand er identisk med prisudviklingen for alle landmænd, og at produktiviteten er den samme i 2015 som den var i 2014.

Værdiansættelse

Finanstilsynet har udstedt principper for værdiansættelsen af landbrugsejendomme i forbindelse med vurdering af, om der er objektiv indikation for værdiforringelse på landbrugsbedrifter. Disse principper for værdiansættelsen anvendes i vurderingen af, hvor mange der er på randen af konkurs. Finanstilsynets vejledninger (2014a, b) medfører en lavere værdiansættelse på driftsbygninger, end den som fremgår af årsrapporterne. På linje med Videncentret for Landbrug (2014) vurderes værdiansættelsen af

driftsbygningerne at udgøre 85 pct. af værdiansættelsen i landbrugets årsrapporter. Finanstilsynet (2014b) angiver desuden hvilken jordpris, de vil anvende som udgangspunkt for vurderinger og beregninger af nedskrivninger og solvensbehovsreservationer. Finanstilsynets jordpris for 2014 fremgår af Tabel 3.

Tabel 3. Finanstilsynets værdisætning af landbrugsjord i 2014. Kilde: Finanstilsynet (2014b)

Område	Kr./ha
Vendsyssel	145.000
Himmerland/Thy/Mors/Salling	155.000
Midtjylland	140.000
Østjylland	160.000
Vestjylland	125.000
Nordvestjylland	150.000
Sønderjylland	140.000
Fyn	140.000
Midt- og Vestsjælland	140.000
Sydsjælland/Stevns/Møn	150.000
Lolland/Falster	225.000
Bornholm	140.000

Bygningsværdien og jordværdien i jordbrugets regnskaber (Danmarks Statistik a) er justeret i forhold til Finanstilsynets udmeldinger og på den baggrund er der udregnet en ny gældsprocent (justeret gældsprocent).

Den justerede gældsprocent er 3,5 procentpoint højere for husdyrproducenterne og 2-2,5 procentpoint højere for de resterende heltidslandbrug end den gældsprocent, som fremgår af regnskaberne. Gældsprocenten fra regnskaberne og den justerede gældsprocenten kan ses i Tabel 4

Tabel 4. Regnskabets og den justerede gældsprocent opdelt på driftsformer. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Gældsprocent fra regnskabet	Justeret gældsprocent
Planteavlsbedrifter	55,0 pct.	57,6 pct.
Malkekvægsbedrifter	77,1 pct.	80,6 pct.
Svinebedrifter	74,5 pct.	78,1 pct.
Øvrige bedrifter	52,6 pct.	54,5 pct.

Den relativt lille stigning i gældsprocenten indikerer, at værdiansættelsen af landbrugsjord i årsrapporterne ligger tæt på niveauet i Finanstilsynets udmeldte jordpris.

Indtjeningsmål

I forhold til at vurdere, om bedriften er på randen af konkurs, er der udover gældsprocenten[1] anvendt et indtjeningsmål/likviditetsmål, som karakteriserer den løbende drift. Det er ikke entydigt, hvilket indtjeningsmål/likviditetsmål, som er det bedste at anvende, men udgangspunktet er, at når økonomien

[1] I Finanstilsynets vejledninger fremgår, at den reelle egenkapital skal være positiv på kortere eller længere sigt. I landbrugets årsrapporter er der udover gæld og egenkapital også en stor portion hensættelser i form af udskudt skat og skat på latent ejendomsavance. I forhold til objektiv indikation for værdiforringelse (kreditrisiko) vil landbrugets hensættelser kunne sidestilles med egenkapital, da hensættelserne er residual fordringshaver. Derfor benyttes gældsprocent i stedet for egenkapital.

strammer til, er det muligt at udsætte investeringer i visse aktiver, mens andre investeringer vil være nødvendige. Hvis ikke investeringerne foretages, medfører det øgede vedligeholdelsesomkostninger, da landbrugsmaskiner og inventar bliver slidt.

Likviditetsmålet, som anvendes i dette notat, er et mål for, om driften kan fortsætte i en kortere periode uden tilførsel af ekstra likviditet. En kortere periode (kort sigt) defineres i denne sammenhæng til at være en periode på indtil 1-1½ år. Likviditetsmålet er defineret som:

	Resultat efter finansielle poster
+	Jordbrugsafskrivninger
=	**Likviditet til investeringer og ejeraflønning**
-	Afskrivninger på maskiner og inventar (investeringer / afdrag)
-	Private udgifter (ejeraflønning)
+	Lønindtægt landmand og ægtefælle
+	Likvidt bidrag fra anden virksomhed
=	**Likvidt resultat**

Hvis det likvide resultat er positivt kan landmanden som udgangspunkt holde økonomien kørende på kort sigt. Investeringer sidestilles med afdrag, da investeringer medfører stigning i værdien af aktiverne, mens afdragene reducerer gælden, så nettoeffekten af investeringer og afdrag kan sammenlignes.

Det er individuelt, hvor lang tid en landmandsfamilie vil fortsætte driften uden fuld aflønning af arbejdsindsatsen og en eventuel egenkapital. Så det likvide resultat er kun et tilstrækkeligt resultat i forhold til at komme igennem en krise.

Likviditeten, som den fremgår af Jordbrugets regnskabsstatistik (Danmarks Statistik, a) for 2014 er baseret på prisforholdene i 2014, som afviger fra de nuværende prisforhold på en række af landbrugets indsatsfaktorer og salgsprodukter. Derfor er likviditeten korrigeret til en forventet likviditet for 2015 ud fra den forudsætning, at ændringerne i priserne får fuldt gennemslag på likviditeten. Dette vurderes at være en rimelig antagelse. Priserne i Tabel 5 er anvendt ved korrektion af likviditeten og dermed beregning af indtjeningsmålet.

Tabel 5. Forudsætninger vedrørende priser til korrektion af likviditet. Kilde: Farmtal Online (2015, a, b, c, d), Kopenhagen Fur (2015 a) og egne forventninger

	Gennemsnitspris 2014	Forventet pris 2015	Ændring
Korn	126 kr. pr. hkg	118 kr./hkg	-6,4 pct.
Sojaskrå	298 kr. pr. hkg	286 kr./hkg	-3,9 pct.
Svinekød (beregnet afregning)	10,9 kr./kg	9,8 kr./kg	-10,0 pct.
Konventionel mælk*	298 øre/kg	235 øre/kg	-21,2 pct.
Økologisk mælk*	353 øre/kg	316 øre/kg	-10,5 pct.
Minkskind	324 kr./skind	387 kr./skind	19,4 pct.

* Mælk med 4,2 pct. fedt og 3,4 pct. protein (standardmælk)

Når det likvide resultat er baseret på de forventede priser for 2015 (inkl. efterbetaling), så svarer det til, at man vurderer landbrugenes evne til at overleve med udgangspunkt i aktuelle lave priser, som ikke nødvendigvis er på niveau med de priser, man kan forvente i et længere perspektiv.

I Tabel 6 er alle heltidsbedrifter opdelt efter den justerede gældsprocent og likvidt resultat. Likviditetsmålet er gjort relativt til bedriftens bruttoudbytte. For bedrifter med stærkt negativ likviditet udgør den negative likviditet mindre end -10 pct. af bruttoudbyttet. Svagt negativ likviditet er mellem -10 pct. og 0 pct., svagt

positiv likviditet er mellem 0 og 5 pct., mens robust positiv likviditet er over 5 pct. af bruttoudbyttet. Grænserne for likviditet er asymmetriske omkring 0, da det giver den mest relevante information i forhold til vurdering af, hvor mange bedrifter som er på randen af konkurs.

Tabel 6. Alle heltidsbedrifter opdelt efter likvidt resultat og justeret gældsprocent. Kilde: Danmarks Statistik (a)

Justeret gældsprocent	Stærkt negativ	Svagt negativ	Svagt positiv	Robust positiv	I alt
Over 100 pct.	676	408	56	125	**1.264**
85 - 100 pct.	438	502	207	169	**1.316**
70 - 85 pct.	408	639	320	705	**2.072**
55 - 70 pct.	468	637	239	1.065	**2.409**
< 55 pct.	755	916	480	1.965	**4.116**
I alt	**2.745**	**3.102**	**1.301**	**4.030**	**11.178**

For alle heltidsbedrifterne er bedrifterne markeret med rødt i Tabel 6 vurderet til at være på randen af konkurs, hvilket samlet set giver 2.205 heltidsbedrifter eller 19,7 procent af alle heltidsbedrifterne.

Det er ikke entydigt at vurdere, hvor mange bedrifter, som er på randen af konkurs, så hvis prisforholdene vedbliver at være på niveau med de forventede priser for 2015 vurderes de 207 bedrifter med svag positiv likviditet og gældsprocent over 85 pct. også at være på randen af konkurs. Også de 408 bedrifter med gældsprocent mellem 70 og 85 pct. og stærkt negativ likviditet vurderes at være på randen af konkurs, hvis prisrelationerne ikke retter sig indenfor en 1-3 årig tidshorisont. I dette notat er kriterierne for det øvre estimat de kombinationer af likviditet og gældsprocent, som er angivet med gul eller rød markering i Tabel 6. Dvs. under fortsat ugunstige priser vurderes yderligere 615 heltidsbedrifter at være på randen af konkurs så det samlede antal bliver 2.820 bedrifter eller 25,2 pct. af alle heltidsbedrifterne.

Hvis man nedbryder estimatet fra Tabel 6 til driftsgrene viser det, at de 2.205 bedrifter er meget ulige fordelt med en stor overvægt blandt mælkeproducenterne og svineproducenterne. Dette kan ses i Tabel 7.

Tabel 7. Centralt estimat på antallet af heltidsbedrifter på randen af konkurs baseret på 2015-priser og justeret værdiansættelse. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Antal bedrifter	Andel	Ha	Andel jord
Planteavl	148	5%	49.000	7%
Malkekvæg	1.073	32%	205.000	39%
Svineproduktion	843	31%	150.000	33%
Øvrige	139	6%	13.000	6%
I alt	**2.205**	**20%**	**417.000**	**22%**

Da det er meget usikkert, hvad der ligger i, at være på randen af konkurs er der i Tabel 8 og Tabel 9 lavet følsomhedsberegninger ud fra ændrede forudsætninger vedrørende prisforholdene og hvor de 615 bedrifter i det gule område i Tabel 6 er med i det øvre estimat. Følsomheden på prisrelationerne ændrer dog ikke markant på antallet af bedrifter på randen af konkurs, da det primært er gældsprocenten som afgør, om en bedrift er på randen af konkurs.

Hvis man benytter gennemsnittet af de seneste ti års priser[2], som estimat for de langsigtede priser og man vurderer, at det er alle heltidsbedrifterne med justeret gældsprocent over 100 og heltidsbedrifterne med justeret gældsprocent over 85 og negativt likvidt resultat, som er på randen af konkurs, så bliver et nedre estimat på antallet af bedrifter på randen af konkurs 2.073 bedrifter. I denne beregning medfører ændrede priser kun, at de får et bedre likvidt resultat, hvilket ikke i første omgang medfører en ændring i gældsprocenten.

Tabel 8. Nedre estimat på antallet af bedrifter på randen af konkurs baseret på langsigtede priser og justeret værdiansættelse opdelt på driftsgrene. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Antal bedrifter	Andel	Ha	Andel jord
Planteavl	130	5%	22.000	3%
Malkekvæg	1.010	30%	189.000	36%
Svineproduktion	783	29%	133.000	29%
Øvrige	150	6%	6.000	3%
I alt	**2.073**	**19%**	**350.000**	**19%**

Hvis man i stedet anvender 2015 priserne og anvender kriterierne for det øvre estimat, så resulterer det i det antal af bedrifter på randen af konkurs, som er præsenteret i Tabel 9.

Tabel 9. Øvre estimat på antallet af bedrifter på randen af konkurs baseret på 2015-priser og justeret værdiansættelse opdelt på driftsgrene. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Antal bedrifter	Andel	Ha	Andel jord
Planteavl	237	9%	77.000	11%
Malkekvæg	1.277	38%	239.000	46%
Svineproduktion	1.097	41%	189.000	41%
Øvrige	209	9%	22.000	10%
I alt	**2.820**	**25%**	**527.000**	**28%**

Antallet af bedrifter på randen af konkurs i Danmark er usikkert af flere årsager. Dels kan den præcise definitionen af, hvornår man er på randen af konkurs diskuteres, dels er værdisætningen af aktiver behæftet med usikkerhed og endelig er det usikkert, hvilke prisforhold, som er mest relevante at anvende. Den usikkerhed er afspejlet ved hjælp af intervallerne med det nedre estimat i Tabel 8 og det øvre estimat i Tabel 9.

Hvis "på randen af konkurs" i stedet opfattes som en forudsigelse af, hvor mange landbrugsbedrifter, som ender med at gå konkurs i juridisk forstand, vil antallet af bedrifter højest sandsynligt blive markant lavere.

[2] Som gennemsnit af de sidste 10 års priser er anvendt: korn: 124 kr./hkg, sojaskrå: 243 kr./hkg, afregningspris svinekød 10,3 kr./kg, konventionel standardmælk: 250 øre/kg, økologisk standardmælk: 307 øre/kg, minkskindpris: 353 kr./skind. Kilde: Farmtal Online (a, b, c, d), Kopenhagen Fur (2015b)

4 Hvor mange [landbrugsbedrifter] har brug for kapitalindsprøjtning?

Behovet for kapitalindsprøjtning kan fortolkes på flere forskellige måder og der er således stor usikkerhed vedrørende definitionen af "behov for kapitalindsprøjtning", når der er tale om landbrugsbedrifter. Derfor er det estimerede antal landbrugsbedrifter også meget afhængig af den anvendte definition. I finansieringsterminologi anvendes begrebet kapitalindsprøjtning typisk i forbindelse med en aktieemission, eller ved at en investor køber sig ind i et mindre selskab. Dvs. at virksomheden tiltrækker egenkapital, så den f.eks. kan fortsætte sin ekspansion eller blot har et mere attraktivt forhold mellem egenkapital og gæld.

Når spørgsmålet er stillet om landbrugsbedrifter, opfattes kapitalindsprøjtning anderledes, da der ikke er tradition for at tiltrække ekstern egenkapital til landbruget, idet dette først for nyligt er blevet tilladt i landbrugslovgivningen. Det vurderes, at spørgsmålet kun er relevant for den gruppe af landmænd, som har et dårligt finansielt beredskab, hvilket i denne sammenhæng vurderes at være gældende for landmænd med gældsprocent over 70. Landmænd, med dårligt finansielt beredskab, som udskyder alle investeringer, som ikke er strengt nødvendige for den daglige drift, og som stadig har behov for yderligere likviditet, opfattes derfor i denne sammenhæng som havende behov for kapitalindsprøjtning, enten i form af ekstern egenkapital eller i form af gæld.

Landmænd med godt finansielt beredskab (gældsprocent under 70) har typisk ikke et problem med at få adgang til kredit. Dvs. hvis de har et lånebehov på grund af likviditetsunderskud, vil de formentlig ikke have problemer med at opnå tilsagn om kredit fra deres pengeinstitut. I Tabel 10 er antallet af heltidsbedrifter med en gældsprocent over 70 og med likviditetsunderskud baseret på 2015-priser markeret med rødt, som indikation af at de bedrifter har behov for kapitalindsprøjtning.

Tabel 10. Antal heltidsbedrifter med behov for kapitalindsprøjtning. Kilde: Danmarks Statistik (a)

Justeret gældsprocent	Stærkt negativ	Svagt negativ	Svagt positiv	Robust positiv	I alt
Over 100 pct.	676	408	56	125	**1.264**
85 - 100 pct.	438	502	207	169	**1.316**
70 - 85 pct.	408	639	320	705	**2.072**
55 - 70 pct.	468	637	239	1.065	**2.409**
< 55 pct.	755	916	480	1.965	**4.116**
I alt	**2.745**	**3.102**	**1.301**	**4.030**	**11.178**

Samlet set er det 3.071 heltidsbedrifter, som har behov for kapitalindsprøjtning. Tabel 11 viser opdelingen af disse bedrifter efter driftsform med angivelse af areal, og arealets andel af gruppens samlede dyrkede areal.

Tabel 11. Antal heltidsbedrifter med behov for kapitalindsprøjtning opdelt på driftsgrene og med dyrket areal. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Antal bedrifter	Andel	Ha	Andel jord
Planteavl	236	9%	73.000	11%
Malkekvæg	1.513	45%	271.000	52%
Svineproduktion	1.183	44%	207.000	45%
Øvrige	139	6%	18.000	8%
I alt	**3.071**	**27%**	**569.000**	**30%**

Med den anvendte definition er det således 27 pct. af alle landbrugsbedrifterne, som har behov for kapitalindsprøjtning og de råder over 30 pct. af heltidsbedrifternes landbrugsjord. For malkekvæg er det over 45 pct. af heltidsbedrifterne og 52 pct. af landbrugsjorden. For svineproduktion er det 44 pct. af heltidsbedrifterne og 45 pct. af landbrugsjorden, som har behov for kapitalindsprøjtning.

5 Opsamling

Hvor mange landbrug er gået konkurs de sidste 5 år?

Følger man den juridiske betydning af at være gået konkurs er der 584 landbrugsbedrifter, som i alt er gået konkurs de sidste 5 år.

Man kan også benytte en bredere betydning af konkursbegrebet, som her er defineret som landmænd, som på grund af økonomiske forhold er tvunget til at opgive ejerskabet af sin landbrugsbedrift. Ved denne definition er det sværere at opgøre antallet, men i de sidste 5 år har der i alt været 1.009 tvangsauktioner i landbruget. Derudover må der forventes at være et ikke uvæsentligt antal bedrifter, som af panthaverne er tvunget til at sælge. Det er ikke muligt at kvantificere dette.

Det er ikke muligt at opdele konkurser på typer af bedrifter eller angive, hvor mange hektar som er omfattet af en konkurs eller tvangsauktion.

Hvor mange [landbrugsbedrifter] står på randen af konkurs?

Hvis man vurderer, at man er på randen af konkurs når man har en meget høj gældsprocent, baseret på en justeret værdiansættelse og har en presset likviditet, så er antallet af heltidsbedrifter, som er på randen af konkurs 2.205 bedrifter eller ca. 20 pct. af heltidsbedrifterne. Fordelt på driftsformer er antallet af heltidsbedrifter i landbruget som vist i Tabel 7 og gengivet i Tabel 12. Følsomhedsberegninger giver et interval mellem 2.073 og 2.820 bedrifter eller mellem 19 og 28 pct. af bedrifterne.

Tabel 12. Centralt estimat på antallet af heltidsbedrifter som er på randen af konkurs, opdelt på driftsgrene. Kilde: Danmarks Statistik (a)

	Antal bedrifter	Andel	Ha	Andel jord
Planteavl	148	5%	49.000	7%
Malkekvæg	1.073	32%	205.000	39%
Svineproduktion	843	31%	150.000	33%
Øvrige	139	6%	13.000	6%
I alt	**2.205**	**20%**	**417.000**	**22%**

Hvor mange [landbrugsbedrifter] har brug for kapitalindsprøjtning?

Hvis behov for kapitalindsprøjtning tolkes som et likviditetsbehov, som man har svært ved at opnå på grund af bedriftens gældsprocent, så vurderes antallet at være ca. 3.000 heltidsbedrifter, heraf omkring 1.500 mælkeproducenter og 1.200 svineproducenter. Dermed vurderes bedrifter med relativt lav gældsprocent, men med likviditetsunderskud, ikke at have ”brug for kapitalindsprøjtning”.

6 Referencer

Danmark Statistik (a). ”Regnskabsstatistik for jordbrug” samt egne beregninger på grundlag af den stikprøve af regnskaber med tilhørende opregningsfaktorer, der danner grundlag for denne statistik.

Danmark Statistik (b). www.statistikbanken.dk/KONK4

Danmark Statistik (c). http://www.statistikbanken.dk/TVANG2

Danmark Statistik (d). http://www.statistikbanken.dk/JORD1

Danmark Statistik (e). http://www.statistikbanken.dk/JORD2

Farmtal Online (a): https://farmtalonline.dlbr.dk/Grid/uiGrid.aspx?Farmtal=1115&ViewType=View&Start=01-09-2005&Slut=01-08-2015

Farmtal Online (b): https://farmtalonline.dlbr.dk/Grid/uiGrid.aspx?Farmtal=532&ViewType=View&Start=01-09-2005&Slut=01-08-2015

Farmtal Online (c): https://farmtalonline.dlbr.dk/Grid/uiGrid.aspx?Farmtal=123&ViewType=View&Start=01-09-2005&Slut=01-08-2015

Farmtal Online (d): https://farmtalonline.dlbr.dk/Grid/uiGrid.aspx?Farmtal=133&ViewType=View&Start=01-09-2005&Slut=01-08-2015

Finanstilsynet (2014a). Orienteringsbrev fra Finanstilsynet om regnskabsaflæggelse for 2014 for kreditinstitutter m.fl. https://www.finanstilsynet.dk/~/media/Nyhedscenter/2014/20141212%20-%20Orienteringsbrev.ashx

Finanstilsynet (2014b). Justering af værdiansættelse af dyrkbar landbrugsjord. https://www.finanstilsynet.dk/~/media/Nyhedscenter/2014/Vaerdiansaettelse_af_dyrkbar_landbrugsjord.ashx

Justitsministeriet (2014a): Bekendtgørelse af konkursloven. https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158134

Justitsministeriet (2014b): Vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser. https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=162216

Kopenhagen Fur (2015a): http://www.kopenhagenfur.com/da/nyheder/2015/oktober/kopenhagen-fur-afslutter-tilfredsstillende-saeson

Kopenhagen Fur (2015b): http://www.kopenhagenfur.com/da/om-os/fakta

Videncentret for landbrug (2014). Landbrugets Kreditmuligheder. http://projektfinansiering.vfl.dk/Promilleafgiftsfonden/2014/Robusteoekonomiskeanalyser/Sider/201412_Kreditmuligheder_analyse_f2672bd9-ea88-44e2-8429-95db374907cc.pdf